

Глушкова Н.М. (Одеса, Україна)

СОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ ТА БІЖЕНЦЯМ В УКРАЇНІ

В тезах розглядаються форми і методи роботи з внутрішньо переміщеними особами та біженцями з метою надання їм соціальної та психологічної допомоги і підтримки у складних життєвих ситуаціях.

Glushkova N.M. (Odessa, Ukraine)

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL HELP TO INWARDLY MIGRATED PERSONS AND REFUGEES IN UKRAINE

In the article forms and methods of social work are examined with the inwardly migrated persons and refugees with the purpose to grant them with psychological help and support in difficult vital situations.

За даними Міністерства соціальної політики на початок 2017 року в Україні зареєстровано 1,6 млн. переселенців, які потребують правового і соціального захисту. Соціальний статус внутрішніх переселенців визначається Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.14 р. У відповідності з цим законом здійснюється правовий та соціальний захист, надається матеріальна допомога біженцям.

Вирішення соціальних проблем такого обсягу потребує комплексної взаємодії не тільки державних органів, а й громадських організацій, волонтерського руху. Звичайно, що питання надання статусу біженців або вимушених переселенців, надання тимчасового житла або коштів на його придбання, компенсації втраченого майна, пенсійні та дитячі виплати – це повинні забезпечити державні органи соціального захисту. Саме вони мають створити необхідні умови для вимушених переселенців і біженців, регулювати міграційні потоки, забезпечити житлом, допомогти з працевлаштуванням або з професійною перепідготовкою. З цією метою на всій території України створені регіональні органи соціального захисту внутрішньо переміщених осіб і біженців.

Але навіть за таких умов багато людей, втративши своє житло, майно, іноді родичів, ще тривалий час перебувають у стресовому стані, відчувають себе незахищеними і потребують психологічної допомоги. Професійна соціально-психологічна допомога здійснюється сумісно із закладами освіти та охорони здоров'я: це психологічне консультування, психологічна корекція і допомога в соціальній адаптації, психологічна допомога в гострих кризових ситуаціях і умовах посттравматичного стресу, психологічна діагностика розвитку дітей і підлітків в сім'ях біженців, психологічна діагностика і консультування щодо перекваліфікації і придбання нової спеціальності.

На жаль, професійних соціальних працівників і психологів у таких масштабах ще не вистачає. Швидка психологічна допомога на місцях здійснюється здебільшого на громадських засадах або волонтерськими організаціями. Самим же волонтерам, крім доброї волі, потрібні спеціальні знання, адже допомога в подоланні психічного перенапруження, симптомів посттравматичного синдрому, потребує відповідної психологічної підготовки. Саме з цією метою ще в серпні 2014 року в Києві за підтримки Програми розвитку ООН відбувся тренінг для волонтерів з різних регіонів України, які пройшли відповідну підготовку, оволоділи техніками надання першої психологічної допомоги, одержали методичні рекомендації і працюють з біженцями у координаційних центрах, створених у всіх областях України.

Треба зазначити, що місто Одеса и Одеський регіон стали одним з найбільших центрів, в які прибували вимушені переселенці. Багатьох прийняли родичі і друзі, інших розташовували на перший час в таборах і санаторіях, серед них були люди з обмеженими можливостями, сотні дітей з багатодітних родин і сиріт. Саме вони потребували першочергової уваги і первинної психологічної допомоги. Адже від того, наскільки якісно була надана первинна психологічна допомога, залежить швидкість відновлення від психологічного потрясіння, стресу, тривожного стану.

З метою упорядкування роботи з біженцями на Одеському залізничному вокзалі було створено координаційний центр для допомоги вимушеним

переселенцям з Донбасу, де у складі групи спеціалістів обов'язково працює професійний психолог. Багато добровільних громадських і релігійних організацій Одеси надають допомогу, зокрема благодійний фонд «Ассоль», благодійний фонд допомоги біженцям і переселенцям «Сочувствие»; адресну допомогу дітям надає Одеська єпархія спільно з благодійною організацією «СпасиБО».

У взаємодії місцевих органів виконавчої влади із соціальними службами, громадськими і волонтерськими організаціями було створено проект «Психосоціальна стабілізація постраждалих у конфлікті в Україні». В межах цього проекту психосоціальну і гуманітарну допомогу отримали близько 3000 переселенців. Головною метою проекту є відновлення втрачених і встановлення нових соціальних контактів, інтеграція тимчасово переміщених осіб в місцеву громаду, позбавлення соціальної напруженості, одержання професійної соціальної і психологічної консультації, отримання адресної гуманітарної допомоги.

Крім того, неможна залишити без уваги ставлення одеситів, які завдяки Одеському форуму об'єдналися і дуже співчутливо відгукнулись на прохання допомогти переселенцям. В першу чергу діти були забезпечені всім необхідним: продуктами харчування, одягом, іграшками, ліками. Адже саме діти та сім'ї переселенців з дітьми зазнали найбільшої психологічної травми.

Отже, соціальна допомога біженцям і вимушеним переселенцям – один з найважливіших напрямів соціальної політики держави. Але вирішення цієї проблеми в таких масштабах, з якими Україна вперше зіткнулась в останні роки, неможливе без участі громадських організацій, благодійних фондів, волонтерського руху, місцевих громад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, №1, ст.1). <http://zakon-ukrajini-pro-zabezpechennya-prav-svobod.html>